

„Nem az anyagnak hódolok, hanem az anyag teremtőjének”

Ikonfestő tábor Hajdúdorogon

RUBÓCZKINÉ KISS HAJNALKA

„Nem az anyagnak hódolok, hanem az anyag teremtőjének, aki értem anyaggá lett, elfogadta, hogy az anyagban lakozzék, és az anyag által vitte véghez az én üdvözítésem.” (Damaszkuszi Szent János)

Manapság az ikon szavunkhoz olyan jelentések tapadnak, amelyek groteszk módon mutatják meg modern világunk prioritásait. Ikonok kiált ki a média minden sikerebbé, híresebbé, és a számítástechnika is kisajátította magának ezt az elnevezést az operációs rendszerek által kezelt képecskék megjelenésére. Mindebből úgy tűnik, hogy a mai ember szinte már vallásos imádatot csügg az ismert embereken, leborul az információs technológia vívmányai előtt, de közben elfelejtette azt a csöndes áhitatot, amelyet ősei éreztek a láthatatlan Isten látható képmását szemlélve. 2018. június 2. és 8. között a hajdúdorogi Szent Bazil-iskolában megrendezett ikonfestő tábor résztvevői egy időre megpróbálták kiszakadni a mindennapok felfokozott ricsajából, eltávolodni a talmi értékektől, hogy alkotó, imádságos munkával hódoljanak a Görögkatolikus Egyház egyik legszentebb tradíciójának, az ikonfestésnek.

A tábor több mint egy évtizedes múltra tekint vissza. Szervezője, Monostory Viktória művész-tanár missziós feladatnak is érzi ezt a munkát. Évről évre arra törekszik, hogy a felnőttek mellett gyermekek is részt vegyenek ezeken a kurzusokon.

Azért igyekszem az iskolás korosztályt is megszólítani – mondja –, mert úgy gondolom, ezzel is erősödik a kötődésük az egyházunkhoz. Van olyan, akit a liturgikus énekek fognak meg, másokra viszont a képi világ hat. Mindig öröm látni, ahogyan évről évre fejlődnek a tanítványaim. Az ilyen nyári alkalmak lelkileg engem is feltöltöttek a következő tanévre.

Az egyhetes, közös munkára az ország minden részéről jelentkeztek a tanulni vágyók. Az ikonfestő tanoncok nemcsak lelki elmélyülést szolgáló egyházi szertartásokon vehettek részt, hanem elméleti és gyakorlati alapokat, mesterfogásokat is elsajátíthattak mentoruktól, Seres Tamás festőművész-restaurátortól, illetve Kisléghi Nagy Ádám festőművésztől.

Rémes Tibor Szegedről érkezett a táborba. Azt mondja, festés közben teljesen magával ragadja az anyagban való isteni jelenlét:

„Nagyon szeretem az ikonok színeit. Ahogy készülnék, olyanok, mint amikor virágba borul egy fa. Az is csodaszép, ahogy a rétegek egymásra kerülnek, és a sötétségből a világosság felé haladunk. Ezt pedig a keresztény élethez tudnám leginkább hasonlítani.”

Tibor 2016-ban egy ikonfestő kármelita nővér naplója hatására kezdett el ikonokkal foglalkozni.

„Ez egy olyan kincseshánya, amire nem győzők rácsodálkozni. És mindig újabb és újabb ajándékokat kapok az ikonokon keresztül Istentől. A táborban egy kicsit mennyországerzésem volt. Megszűnt a tér és az idő, és mindig csak azt vettük észre, hogy este lett, eltelt egy újabb nap.”

Egy másik résztvevő, Kisné Góz Ilona, nem tartja magát képzett festőnek. Civilben könyveléssel foglalkozik. Úgy véli, a legnagyobb különbség az ikonok és az egyéb festmények között az, hogy az ikonokat nem nézzük, hanem szemléljük. A szemlélődés pedig mindig megmozgat valamit az emberben, ösztönzi a lelket, hogy vigyen valamit tovább magával:

„Számomra az ikonfestés lehetőség a személyes Isten-kapcsolatra. Az ikon olyan ősi műfaj, amelyet a lelkiség és az imádság inspirál, és amelyben a művészi tartalomnak harmóniában kell lennie a természetfeletti üzenettel. Ezekre az üzenetekre manapság nagyon nagy szüksége van a világnak.”

A tábor mentora, Seres Tamás folyamatos ikonfestéssel és templomi énekléssel készült fel az előtte álló feladatokra. Úgy gondolja, hogy az ikonfestés különleges látásmódot igényel, és az alkotás hosszú távon nem végezhető hívó lélek nélkül:

„Az ikonok helye ma is ott van, ahol régen is volt: a templomainkban, a lakásainkban, a szívünkben. Sokan keressük az elcsendesülést a villódzó fényreklámok és vizuális szennyezettség korában. A nem vallásos emberek különféle módon próbálnak önmagukra találni, a kiegészítőket orvosolni. A vallásos ember erre az elcsendesedésre nagyon jól rá tud találni az ikonok mellett.”

A tábor zárásaként ünnepélyes szertartás keretében megáldották a hét során készített munkákat. Seres Tamás ezt a mozzanatot így élte meg:

„A szentelés során meglepettséget és hálát éreztem, hogy szinte mindenki be tudta fejezni a munkáját, és ami még ennél is fontosabb, örül neki. Különösen a gyerekek képei ragadtak meg őszinteségükkel, noha én nem foglalkoztam velük. Ez Viki (Monostory Viktória) műve, az ő csodája volt.”

A szentelés után a résztvevők magukkal vitték az elkészült ikonokat, és vitték boldogan magukkal azokat a személyes csodákat is, amelyeket az „anyag teremtője” ajándékozott nekik, az Istentől megáldott alkotó folyamat során.

LOVAS ZOLTÁNNÉ

A nyári szünet utolsó napjai telnek. A hajdúdorogi Szent Bazil-gimnáziumban egy diákcsoport találkozik, hogy ikonfestő táboros élményeit felelevenítse. A gyerekek izgatottan várakoznak az iskola rajztermében. Az öt főből álló kis csapat a nyári szünet kezdetén, Monostory Viktória művész tanár vezetésével, közösen ismerkedett meg az ikonfestés hagyományával és különleges technikájával.

Az ikonfestő tábort július első hetében rendezték Hajdúdorogon a Szent Bazil-gimnáziumban. A tábor művészeti vezetője Seres Tamás restaurátor és ikonfestő művész volt. A tábor egyik különlegessége, hogy a felnőtt művészek mellett nagyon fiatal diákok is bekapcsolódhattak az ikonfestészet világába. A legfiatalabb „művészpalánta” szeptemberben kezdi az általános iskola negyedik osztályát, de a legidősebb is csak tizedikes lesz.

A diákok Viki tanárnő meghívására érkeztek a táborba, elmondásuk szerint nagyon örültek a lehetőségnek, megtisztelőnek találták azt. Az ikonfestő tábort egy előkészítő szakasz előzte meg, ahol a gyerekek megismerkedtek a tojás-tempera használatával, lealapozták az ikonjait, majd hosszas vívódás után ikont választottak, és több vázlatot is rajzoltak hozzá, hogy ily módon is ismerkedjenek a választott ikonnal.

A táboros élmények felidézése közben sokszor hasonló gondolatok fogalmazódtak meg bennük. Az egyik ilyen közös gondolat: az ikonfestés mint feladat, illetve félelem a feladat nagyságától és megvalósíthatóságától. Lovas-Kondor Zsolt így emlékezett erre: „A tábor elején el sem tudtam képzelni, hogy én egy ikont megfessek, pláne nem hat nap alatt. Mindennap egyre izgatottabb voltam, ahogy közeledtünk a vasárnaphoz, az ikonszentelés napjához.”

Többen is kiemelték a táborban uralkodó kellemes, szeretettel hangulatot, amelynek a megteremtésében Viki néni és a felnőtt alkotók is szerepet játszottak. A gyerekek elmondták, hogy eleinte furcsa volt a felnőttek társasága, egy kicsit kisebbségi érzésük volt, de ez a sok dicséret és bátorítás hatására elmúlt. Tóth Miklós így beszélt erről: „Már az első naptól jó

volt az összhang a gyerekek és a felnőttek csapata között. Gyakran jártak át hozzánk, hogy megnézzék, min munkálkodunk. Mi persze szeretettel fogadtuk őket, és ők is megengedték, hogy néha leskelődjünk a munkáik után.”

Az egyik részt vevő diák, Simon Éva reformátusként próbálkozott meg az ikonfestéssel: „Az ikonválasztás nálam kicsit bonyolult feladat volt, mert bár görögkatolikus iskolába járok, református vagyok. Így volt néhány dolog, ami megnehezítette a dolgom, viszont segített az, hogy a képeket mi tervezhettük meg, így az ikonomat egyszerűre tervezhettem, minél kevesebb díszítéssel.”

A gyerekek és felnőttek számára egyaránt mély lelki élményt jelentett a tábori alkotómunkát lezáró ikonszentelés. Kiss Livia felemelő gondolatokkal számolt be arról: „Nagyon szép szertartáson vettünk részt. Igazán különleges érzés volt, hogy mi is szereplői vagyunk ennek a csodának. Az egyik oldalon a felnőttek munkái, a másik oldalon a mi műveink sorakoztak. A liturgia végére más formát öltöttek ezek az ikonok, és még jobban sugározták Isten dicsőségét.” Szülőként nagyon megható volt látni gyermekeink tekintetében a megilletődöttséget és büszkeséget a kiállított ikonok láttán.

A kis ikonfestők legnagyobb örömeire alkotásaikat hazavihették, és saját otthonukban gyönyörködhetnek bennük, hiszen ezek az ikonok nemcsak képek, hanem kapcsolatot jelentenek Isten és ember között. Ennek a kapcsolatnak valóságát jól tükrözi Kiss Bálintnak, a tábor legfiatalabb tagjának gondolata: „Otthon az ikonomat az ágyam fölé raktuk fel, és minden este imádkozás közben felnézek rá.”

Néztem a gyerekeket, amint kiegyensúlyozott, nyugodt tekintettel, szelíd mosollyal figyeltek Monostory tanárnőre, és közben arra gondoltam, hogy szerencsések vagyunk, amiért gyermekeinknek ilyen lehetőségeik vannak, hiszen nemcsak hasznosan töltik az idejüket, hanem közelebb kerülhetnek Istenhez. Hála-sak vagyunk Monostory Viktóriának a tábor megszervezéséért, a gimnáziumnak a helyszín biztosításáért és az érseki hivatalnak az anyagi támogatásért.

Az Úr vezette kezüket

Ikonfestő tábor Hajdúdorogon

